Gemeente Landsmeer

Uitvoeringsplan inburgering 2026-2029

Datum: 22-10-2026

Inleiding

De gemeenten Landsmeer en Waterland hebben gezamenlijk het beleid rondom de Wet inburgering 2021 geëvalueerd. De evaluatie stond stil bij zowel de inhoud en werking van de wet, als bij de ervaringen van inburgeraars en ketenpartners. Dit uitvoeringsplan vormt een direct vervolg op de evaluatie en omschrijft welke onderdelen van de dienstverlening we de komende periode gaan (door)ontwikkelen Met dit plan willen de gemeenten de knelpunten die uit de evaluatie naar voren komen aanpakken en zo de inburgering verbeteren. Om het wettelijke kader en de aanleiding van dit uitvoeringsplan goed te begrijpen, **raden wij lezers aan om eerst de evaluatie inburgering 2022-2025 te lezen.**

We hebben op basis van de evaluatie gekeken waar de grootste kansen liggen om het inburgeringsbeleid te versterken. Hier zijn de volgende thema's uit voort gekomen:

- De vroege start;
- Taalonderwijs;
- Jongeren in de Z-route;
- Inburgering en werk;
- Samenwerking;
- Communicatie richting inburgeraars;
- Begeleiding;
- Monitoring en beleidsversterking

De vroege start

Gemeenten hebben de mogelijkheid om met de begeleiding en onderdelen van de inburgering te starten als statushouders nog in een asielzoekerscentrum verblijven. Dit wordt aangeduid als de vroege start.

Uit de evaluatie blijkt dat statushouders graag zo snel mogelijk willen starten met hun inburgering zodra zij worden gehuisvest. In de praktijk is dit niet altijd mogelijk, omdat het opstartproces tijd kost en zij daardoor niet direct bij een taalschool kunnen beginnen. Los daarvan is de wachttijd voor huisvesting in zowel Landsmeer als Waterland in sommige gevallen meerdere jaren. Hierdoor verblijven mensen langdurig in afwachting van mogelijkheden om in te burgeren. Dit is onwenselijk, omdat langdurige stilstand de taalontwikkeling, participatie en bredere integratie kan belemmeren.

Door in een vroeg stadium te starten met onderdelen van de inburgering, kan de periode van stilstand worden verkort en ontstaat bij huisvesting al een betere uitgangspositie voor integratie. Concreet betekent dit dat gemeenten gekoppelde statushouders die in een azc in de regio verblijven, de mogelijkheid bieden om deel te nemen aan de vroege start. Deelname hieraan is vrijwillig. Zodra een statushouder aan de gemeente is gekoppeld, neemt de consulent actief contact op om deze mogelijkheid te bespreken. Als de statushouder hiervoor openstaat, wordt een intakegesprek ingepland. Na instemming wordt een persoonlijk plan inburgering en participatie opgesteld en wordt gestart met onderdelen van de inburgering, waaronder de aanmelding bij de taalschool.

Wat gaan we doen?	Startmoment
Het inburgeringsproces starten voor gekoppelde statushouders die nog in een azc verblijven en zelf aangeven dat ze willen beginnen met hun inburgeringstraject	Q1 2026
Gekoppelde statushouders die nog in een azc verblijven actief informeren en motiveren om te starten met de inburgering	Q1 2027

Taalonderwijs

In de evaluatie geven inburgeraars aan dat het taalaanbod niet altijd aansluit bij hun verwachtingen en behoefte. Dit heeft met name te maken met beperkte mogelijkheden voor differentiatie en onvoldoende flexibiliteit van het lesaanbod met betrekking tot lestijden. Deze knelpunten zien we ook terug op landelijk niveau, en hangen ten dele samen met de beperkte schaalgrootte van beide gemeenten. Toch is het van belang hier nadrukkelijk aandacht voor te houden. Dit verhoogt het

taalniveau bij uitstroom en maakt het makkelijker voor inburgeraars om werk te vinden wat aansluit bij hun capaciteiten.

Daarom gaan wij het onderwijsaanbod gerichter laten aansluiten op de behoeften van onze inburgeraars. De nieuwe aanbesteding in 2027 biedt hiervoor een belangrijk sturingsmoment. Tijdens het aanbestedingsproces reflecteren we op de afgelopen periode, kijken wij naar de knelpunten die uit de evaluatie naar voren kwamen en bestuderen we voorbeelden van mogelijke oplossingen uit andere gemeenten. Op basis daarvan leggen wij vast wat wij van taalaanbieders verwachten en selecteren wij de aanbieder(s) die het beste aansluit bij onze eisen.

Wij sturen daarbij nadrukkelijk op een flexibeler en beter passend aanbod. Dit betekent dat we zorgen voor taallessen in de avond- en weekenduren, online onderwijs en meer maatwerk en differentiatie. Zo wordt beter aangesloten bij verschillen in taalniveau, leertempo, werk, gezinssituatie en andere persoonlijke omstandigheden van inburgeraars.

Daarnaast zien wij inburgering als een belangrijke stap, maar niet als het eindpunt van taalontwikkeling. Sommige inburgeraars ervaren na afronding van hun traject zelf dat zij nog behoefte hebben aan extra oefening of verdieping. Daarom richten wij, in samenwerking met onze collega's van basisvaardigheden, een proces in voor de doorstroom van het inburgeringsonderwijs naar het WEB-taalaanbod[1]. Door deze mogelijkheid beter te benutten, kunnen gemotiveerde inwoners na afronding van hun inburgeringstraject verder blijven werken aan hun taalontwikkeling. Daarmee vergroten we hun kansen op participatie, werk, opleiding en zelfstandigheid.

Wat gaan we doen?	Startmoment
We zorgen voor een flexibel en gedifferentieerd taalaanbod, met mogelijkheden voor avond, online onderwijs en aansluiting op verschillen in taalniveau en leertempo.	2027
We maken een doorstroomproces van het inburgeringsonderwijs naar het WEB-taalaanbod, zodat inburgeraars na afronding van hun traject verder kunnen werken aan hun taalontwikkeling.	2027
We kopen een intensieve taalroute richting taalniveau B2 in voor hoogopgeleide inburgeraars	Q4 2027

[1] De WEB staat voor de Wet educatie en beroepsonderwijs. Binnen deze wet zijn middelen beschikbaar voor volwasseneneducatie, waaronder taalinitiatieven voor volwassenen die niet meer inburgeringsplichtig zijn.

Jongeren in de Z-route

Voor jongeren in de Z-route [2]zijn loopbaanoriëntatie, sociale ontwikkeling en toekomstperspectief belangrijke aandachtspunten. Contact met leeftijdsgenoten en deelname aan passende participatie zijn daarbij van groot belang. De evaluatie wijst echter uit dat zij vaak terechtkomen in omgevingen die onvoldoende aansluiten bij hun levensfase en behoeften.

Het uitgangspunt dat wij nastreven is dat de inburgering voor deze groep jongeren niet alleen bijdraagt aan taalontwikkeling, maar ook aan hun bredere persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling. Hierin wordt ook gekeken naar het perspectief op onderwijs en/of werk.

Om dit te realiseren, is een meer passende aanpak door consulenten van belang. Zij vervullen hierin al een belangrijke rol door de ontwikkeling van jongeren structureel te volgen. Door middel van periodieke voortgangsgesprekken wordt gemonitord of het traject nog aansluit bij hun ontwikkeling, mogelijkheden en ambities, waarna waar nodig kan worden bijgestuurd.

Wij versterken deze aanpak door in de werkwijze van consulenten op te nemen dat zij actief contact zoeken met jongerenwerkers wanneer het traject stagneert, de motivatie afneemt of aanvullende kennis nodig is over de leefwereld en ondersteuningsbehoeften van de jongeren. De inzichten van jongerenwerkers worden benut om de begeleiding gerichter te laten aansluiten op wat jongeren in de Z-route nodig hebben.

Daarnaast zetten wij in op de ontwikkeling van regionale leerwerktrajecten voor jongeren in de Z-route. Dit zijn trajecten waar deze jongeren in de praktijk een baan kunnen leren, en flankerend taallessen kunnen krijgen.

Daarbij is het van belang om te benadrukken dat dit een forse opgave is. Het doel is daarom niet om als gemeenten Landsmeer en Waterland op korte termijn zelfstandig volledige leerwerktrajecten op te zetten. Daarvoor is de schaal te beperkt. Wel willen wij de komende jaren binnen de regio een aanjagende rol vervullen door dit onderwerp onder de aandacht te brengen, draagvlak te creëren en samen met regionale partners toe te werken naar een passend aanbod. Op die manier sturen wij erop dat er richting 2030 een regionaal aanbod ontstaat waar kleinere gemeenten, zoals Landsmeer en Waterland, gebruik van kunnen maken en waar zij trajecten kunnen inkopen voor jongeren in de Z-route.

[2] De Z-route staat voor zelfredzaamheid-route. Deze route is bedoelt voor inburgeraars die niet de capaciteit hebben om B1-taalniveau te behalen.

Wat gaan we doen?	Startmoment
We ontwikkelen een werkproces voor jongeren in de Z-route, zodat de begeleiding beter aansluit bij hun leefwereld en ondersteuningsbehoeften.	Q1 2027
We dragen bij aan de realisatie van een regionaal aanbod van leerwerktrajecten voor jongeren in de Z-route, door dit onderwerp actief te agenderen, draagvlak te creëren en samen met regionale partners toe te werken naar passend aanbod.	2026 - 2029

Samenwerking

In de afgelopen jaren hebben de gemeenten en ketenpartners zich gezamenlijk actief ingezet om inburgeraars te begeleiden naar participatie in de Nederlandse samenleving. In deze keten zitten alle partijen waar inburgeraars mee te maken krijgen, zoals taalscholen, organisaties die de MAP[3], PVT[4], maatschappelijke begeleiding en participatie-uren verzorgen, de bibliotheek en ISK[5]. Deze samenwerking wordt over en weer als prettig en waardevol ervaren. Tegelijkertijd bestaat zowel bij de gemeenten als bij de ketenpartners de ambitie om de kwaliteit van de dienstverlening verder te versterken. Vanuit de ketenpartners is daarbij de wens geuit om vaker overlegmomenten in te plannen, met als doel signalen tijdig te delen, kennis uit te wisselen en de onderlinge verbinding verder te versterken. Om aan deze wens te voldoen zullen we het aantal ketenpartnerbijeenkomsten opschalen van twee naar drie per jaar.

Daarnaast versterken wij de directe onderlinge afstemming tussen ketenpartners, met name wanneer sprake is van overlap in begeleiding. De gemeenten vervullen hierin een verbindende rol door inzichtelijk te maken welke partners elkaar kunnen versterken.

Hiervoor ontwikkelen wij een online platform voor kennis – en informatiedeling. Via dat platform kunnen ketenpartners elkaar sneller vinden, informatie uitwisselen en samenwerking opzoeken zonder dat gemeenten steeds als schakel hoeven op te treden. Daarmee wordt de samenwerking tussen ketenpartners laagdrempeliger, directer en minder afhankelijk van gemeentelijke tussenkomst.

Tot slot blijkt uit de evaluatie dat gemeenten van onze omvang niet altijd in staat zijn om alles zelfstandig te realiseren of alle specifieke kennis zelf in huis te hebben. Daarom bouwen wij de

[3] Module Arbeidsmarkt en Participatie
[4] Participatieverklaringstraject
[5] Internationale Schakelklas. Hier gaan minderjarige nieuwkomers naartoe voordat ze doorstromen naar regulier onderwijs.

komende jaren de ambtelijke samenwerking met regiogemeenten verder uit. Daarbij ligt de nadruk in het bijzonder op de samenwerking met de gemeenten Edam-Volendam en Purmerend, omdat hiermee de afgelopen jaren constructief is samengewerkt. Zo delen wij kennis, leren wij van elkaar en werken wij gezamenlijk aan verbetering van de uitvoering.

Wat gaan we doen?	Startmoment
We gaan drie ketenpartnerbijeenkomsten per jaar organiseren.	2027
We realiseren een online platform voor kennis- en informatiedeling binnen de inburgeringsketen.	Q4 2026
We stellen samen met de gemeenten Purmerend en Edam-Volendam een regionale uitvoeringsagenda op voor de doelen die zich lenen voor regionale samenwerking.	Q4 2026

Inburgering en participatie/werk

De verbinding tussen inburgering en participatie/werk is op dit moment nog onvoldoende vormgegeven. Om deze samenhang te versterken, wordt de samenwerking gezocht met het team Werk en Inkomen. In dat kader zal een integrale aanpak worden opgezet, waarin de ambitie en capaciteiten van de inburgeraar centraal staan.

Dit zullen wij mede vormgeven door de inzet van één consulent met gecombineerde expertise op het gebied van de Participatiewet en inburgering. Deze consulent zal zich richten op de start van participatie tijdens de inburgering. Door de combinatie van kennis van beide domeinen is deze consulent goed in staat om rekening te houden met de achtergrond en ondersteuningsbehoeften van deze doelgroep. Ook kan er zo al vroeg worden begonnen met de participatie van inburgeraars. Daarmee wordt de integraliteit versterkt.

Voor het realiseren van passende werk- en participatiemogelijkheden zoeken we de regionale samenwerking op. Op dit moment zijn deze plekken er onvoldoende. Door regionaal samen te werken kunnen we de brug slaan tussen werkgevers en statushouders. Hiervoor is ondersteuning voor zowel werkgevers als statushouders belangrijk. Door regionale samenwerking is er meer volume aan inburgeraars, waardoor we kunnen zorgen voor een breder en sterker aanbod op het gebied van werk en inburgering. Hierdoor ontstaan er meer mogelijkheden voor verschillende doelgroepen.

Om dit te realiseren maken we gebruik van de inzet van de regionaal verbinder. Deze brengt regionale initiatieven, werkgevers, maatschappelijke participatie en gemeenten met elkaar in verbinding, zodat er meer kansen ontstaan op het gebied van participatie. Daarbij sturen wij erop dat

de belangen en behoeften van onze gemeenten goed worden meegenomen en dat de aanpak aansluit bij onze lokale doelgroep en uitvoeringspraktijk. Op deze manier versterken wij de verbinding tussen inburgering, participatie en werk en vergroten wij de kansen voor inburgeraars om actief mee te doen in de samenleving.

Wat gaan we doen?	Startmoment
Inzetten van één consulent met gecombineerde expertise op het gebied van de Participatiewet en de Wet inburgering 2021	Q4 2026
We stellen een aanpak op waarin werk en participatie structureel worden opgenomen in het Plan Inburgering en Participatie (PIP). Daarbij is aandacht voor de ambitie, capaciteiten, rechten en plichten van de inburgeraar, de begeleiding tijdens het traject en een warme overdracht na afronding van de inburgering	Q1 2027
We benutten de inzet van de regionaal verbinder om passende werk- en participatiemogelijkheden voor inburgeraars te ontwikkelen. Daarbij leveren wij actief input op de regionale aanpak.	Q4 2026

Communicatie

Uit de evaluatie blijkt dat verbetering van de communicatie richting inburgeraars wenselijk is, met name op het gebied van toegankelijkheid en duidelijkheid. Deze verbetering wordt vormgegeven langs twee uitgangspunten:

- het bieden van een overzichtelijke en eenduidige informatievoorziening;
- het aanbieden van informatie op het juiste moment, om cognitieve overbelasting te voorkomen.

Allereerst willen de rolverdeling tussen de gemeente en ketenpartners verduidelijken. Zo wordt het voor inburgeraars duidelijk welke ondersteuning vanuit de gemeente wordt geboden en voor welke onderdelen zij bij andere partijen terechtkunnen. Dit wordt onder vormgegeven door het ontwikkelen van een overzichtelijk en gebruiksvriendelijk sociale kaart, waarin helder wordt weergegeven waar inburgeraars voor welke vragen terechtkunnen.

Daarnaast brengen wij meer uniformiteit aan in de communicatie. Samen met de uitvoering stellen wij een werkproces op waarin wordt vastgelegd op welk moment welke informatie met inburgeraars wordt gedeeld. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat inburgeraars veel informatie te verwerken krijgen. Daarbij besteden wij ook aandacht aan eenvoudig taalgebruik.

Wat gaan we doen?	Startmoment
We maken een sociale kaart met relevante informatie voor inburgeraars.	2027
We stellen een werkproces op voor informatiedeling met aandacht voor eenvoudig taalgebruik.	2027

Begeleiding

De doelgroep inburgeraars is heel divers. Zij verschillen in taalniveau, leerbaarheid, achtergrond, belastbaarheid, gezinssituatie, gezondheid, werkervaring en toekomstperspectief. Dit vraagt om brede kennis, actuele inzichten en een passende benadering door consulenten. Daarom willen we inzetten op deskundigheidsbevordering, bijvoorbeeld door consulenten de mogelijkheid te geven om trainingen te volgen en deel te nemen aan relevante bijeenkomsten. De kennis en inzichten die zij hiermee opdoen, kunnen vervolgens worden toegepast in de dagelijkse begeleiding van inburgeraars.

Daarnaast richten wij het werkproces opnieuw in. Daarbij kijken we naar de tijdlijn van het inburgeringstraject: wanneer doen we wat, welke stappen zijn logisch en hoe kunnen we het Plan Inburgering en Participatie (PIP) beter benutten? Het doel is om het PIP niet alleen als verplicht document te gebruiken, maar meer als praktisch instrument om persoonlijke doelen, voortgang en afspraken vast te leggen.

Ook versterken wij de begeleiding van inburgeraars door het contact structureler en consequenter te organiseren. Uit de evaluatie blijkt dat de begeleiding niet in alle gevallen op hetzelfde moment of met dezelfde regelmaat plaatsvindt. Daarom spreken wij af dat consulenten bij iedere inburgeraar periodiek contact onderhouden: iedere drie maanden via een korte check-in en iedere zes maanden via een uitgebreider voortgangsgesprek. Hierdoor ontstaat beter zicht op de voortgang, persoonlijke omstandigheden en eventuele knelpunten. Signalen kunnen eerder worden opgepakt en waar nodig kan sneller worden bijgestuurd.

Wat gaan we doen?	Startmoment
We plannen gerichte trainingen en bijeenkomsten voor consulenten bij relevante organisaties en ketenpartners.	Q3 2026
We herzien het werkproces, waarbij de tijdlijn van het inburgeringstraject wordt aangescherpt en het PIP nadrukkelijker wordt benut als praktisch instrument voor persoonlijke doelen, voortgang en afspraken.	Q2 2027

We zorgen voor structureel contact met inburgeraars door iedere drie maanden een korte check-in en iedere zes maanden een uitgebreider voortgangsgesprek te organiseren.	Q4 2026

Monitoring en beleidsversterking

Als gemeenten Waterland en Landsmeer vinden we het belangrijk dat beleidsmedewerkers en consulenten goed zicht hebben op hoe het beleid in de dagelijkse praktijk wordt ervaren en uitgevoerd. Om deze kennis te versterken, wordt ingezet op het opdoen van praktijkervaring.

Concreet houdt dit in dat beleidsmedewerkers en consulenten meerdere keren per jaar meelopen bij ketenpartners. Hierbij kan er gedacht worden aan het bijwonen van taallessen, het deelnemen aan activiteiten of het meekijken in de dagelijkse uitvoering.

Ook wordt er een dashboard ontwikkeld waar data inzichtelijk gemaakt wordt. Zo komt er meer zicht op trends en uitkomsten binnen de inburgering. Denk daarbij aan het behaalde taalniveau, duur van trajecten, wachttijden, welke participatieactiviteiten zij doen (participatieladder), etc.

Tegelijkertijd willen wij ons niet alleen baseren op dashboardcijfers in de aankomende jaren. Cijfers geven namelijk alleen inzicht in aantallen, voortgang en resultaten, maar laten niet altijd zien hoe inburgeraars het traject zelf ervaren. Daarom vinden wij het belangrijk om ook rechtstreeks input op te halen bij inburgeraars. Wij stellen hiervoor een vragenlijst op. Deze vragenlijst wordt onderdeel van het Participatieverklaringstraject (PVT). Zo ontstaat naast de cijfermatige informatie ook beter zicht op wat in de praktijk goed werkt en waar knelpunten ontstaan. Dit helpt ons om patronen eerder te herkennen en waar nodig tussentijds bij te sturen.

Wat gaan we doen?	Startmoment
Beleidsmedewerkers en consulenten lopen tot en met de volgende evaluatie minimaal vier keer per jaar mee bij ketenpartners, zoals taalaanbieders en andere betrokken organisaties.	2026
We ontwikkelen een dashboard waarin relevante gegevens over de inburgering inzichtelijk worden gemaakt, zoals taalniveau, trajectduur, wachttijden en participatie.	Q2 2027
We nemen de vragenlijst met betrekking tot de ervaring van inburgeraars structureel op in het programma van de PVT.	Q4 2026

Evaluatie

Dit uitvoeringsplan wordt jaarlijks geëvalueerd. Hierin wordt gekeken welke activiteiten zijn uitgevoerd, en welke vervolgstappen nodig zijn. Daarnaast worden de cijfers met betrekking tot de inburgering geanalyseerd binnen het team. Dit gaat bijvoorbeeld over instroom, uitstroom, leerroutes en participatie.

Naast de doorlopende monitoring van het beleid, zal er in 2030 opnieuw een evaluatie uitgevoerd worden. In die evaluatie zal gekeken worden in hoeverre de punten uit dit uitvoeringsplan gerealiseerd zijn. Daarbij zijn de overkoepelende vragen:

- **ervaren inburgeraars het beleid en de uitvoering over het algemeen als positief?** Dit vormde ook binnen de huidige evaluatie een belangrijk uitgangspunt.
- **kunnen de gemeenten met cijfers onderbouwen dat het beleid resultaten oplevert?** Denk hierbij aan uitstroom naar werk, opleiding of andere vormen van participatie.